

Дата публікації

11 квітня 2023 року

КОНТАКТНА ГРУПА ГРОШОВОГО ТА ВАЛЮТНОГО РИНКІВ

Середа, 29 березня 2023 року, 11:00–13:00

Засідання відбулося дистанційно з використанням сервісу Zoom

Узагальнені підсумки дискусії

Питання 1. Робота грошового та валютного ринків під час широкомасштабної війни

*(спікер – **Олександр Арсенюк**, начальник управління оперативного регулювання грошово-кредитного ринку Департаменту відкритих ринків НБУ)*

Було здійснено огляд роботи грошового та валютного ринків під час широкомасштабного вторгнення, акцентовано увагу на проблемних питаннях їх функціонування та структурних зрушеннях які сталися на ринках порівняно із їх функціонуванням в мирний час.

Зокрема, увага зверталася на вкрай низьку активність банків на **грошовому ринку**, що негативно впливає на роботу монетарного трансмісійного механізму та фактично обнуляє ринкову компоненту в розрахунку UONIA, роблячи цей індикатор значною мірою директивним. Основними причинами майже повного затухання активності на грошовому ринку під час війни були подальше галопуюче зростання структурного профіциту ліквідності та підвищення ризикованості таких угод на тлі війни.

Функціонування **валютного ринку** під час війни також зазнало суттєвих змін. Зокрема, попри запровадження значних валютних обмежень ринок втратив здатність до самозбалансування та наразі значною мірою залежить від щоденної участі в торгах на ринку Національного банку. Значна частина валюти в країну в період

військового стану надходить через офіційні канали на рахунки Уряду, після чого продається останнім поза ринком напряму Національному банку. Отже, пропозиція валюти не «зустрічається» з попитом на ринку, що в свою чергу призводить до необхідності проведення щоденних інтервенцій НБУ.

Відзначалося, що стійке перевищення попиту над пропозицією іноземної валюти за клієнтськими операціями має місце навіть попри те, що майже увесь обсяг купівлі та перерахування валюти за кордон під час періоду війни здійснюється під імпорتنі операції: капітальні операції суворо обмежено. Одночасно, в період війни сформувався також значний чистий попит за власними операціями банків, який є наслідком операцій їхніх клієнтів з картками за кордоном. До війни цей чинник був непомітним і не чинив жодного суттєвого впливу на стан ринку.

Офіційний курс в період війни є фіксованим, курси операцій банків з клієнтами (крім карткових та готівкових) прив'язані до офіційного. Через валютні обмеження спред між безготівковим та готівковим курсами є значно більшим, ніж до війни, хоча останнім часом стрімко звужується.

Під час обговорення учасники засідання насамперед торкалися проблематики доцільності та ефективності тих або інших тимчасових валютних обмежень. Зокрема, жваве обговорення точилося довкола обмежень на операції з російськими та білоруськими рублями. Члени Контактної групи відзначали, що блокування переважної більшості операцій з рублями виглядає зрозумілим політично, однак є досить сумнівним з економічної точки зору, оскільки позбавляє суб'єктів господарювання доступу до своїх коштів. На думку представників банків, оптимальним рішенням в такому разі було б надати змогу провести «завершальні» операції з рублями шляхом їх конвертації на світовому ринку в інші валюти та закриття українськими банками кореспондентських рахунків в цих валютах. Представники НБУ, в свою чергу, поінформували, що Національний банк продовжує шукати оптимальні шляхи вирішення цього питання.

Серед інших питань учасники засідання також висловлювали побажання стосовно запровадження ідентичних підходів до регулювання операцій банків та небанківських установ з валютними ОВДП, а також уніфікації регулювання торгівлі готівковою валютою та банківськими металами з населенням.

Представники Національного банку зазначили, що відповідні питання можуть бути розглянути в межах дорожньої карти пом'якшення

валютних обмежень, яка розробляється НБУ в рамках нової програми з МВФ. Метою цієї дорожньої карти буде приведення регулювання валютного ринку до стану, який діяв до початку широкомасштабного вторгнення.

Питання 2. Новий операційний дизайн грошово-кредитної політики: мета, механізм дії, очікувані результати

(спікер – Михайло Ребрик, начальник управління монетарної політики Департаменту монетарної політики та економічного аналізу НБУ)

Було презентовано зміни, що були ухвалені Національним банком України за підсумками березневого засідання Комітету монетарної політики в царині регулювання грошово-кредитного ринку. Головна увага була акцентована на особливостях нового операційного дизайну грошово-кредитної політики, який запрацює із 7 квітня 2023 року.

Зокрема було зазначено, що попри помітний прогрес в досягненні цілей грошово-кредитної політики (зниження інфляції, поліпшення ситуації на валютному ринку, позитивні зрушення в роботі монетарного трансмісійного механізму), інфляційний тиск та очікування лишаються підвищеними, а депозитні ставки все ще не покривають поточну та очікувану інфляцію. Внаслідок цього населення віддає перевагу збереженню коштів на поточних рахунках, що генерує додаткові ризики для макрофінансової стабільності та стримує створення передумов для поступового послаблення валютних обмежень.

Одночасно було наголошено, що особливістю нового операційного дизайну грошово-кредитної політики буде зниження ставки за депозитними сертифікатами (далі – ДС) овернайт з 23% до 20% та запровадження щотижневих тендерів з розміщення ДС строком на 3 місяці під облікову ставку. Максимальний обсяг вкладення банками коштів в 3-місячні ДС буде визначатися, виходячи із частини залишків та помноженого на мультиплікатор приросту гривневих депозитів населення на строк від 3 місяців.

Підкреслювалося, що зміна операційного дизайну та більш детальна диференціація нормативів обов'язкового резервування за коштами населення залежно від строку залучення посилять ринкові стимули для залучення банками строкових депозитів у гривні, що знизить ризики для валютного ринку на етапі послаблення валютних обмежень. Зокрема, відбудеться подальше зростання процентних ставок за строковими депозитами, посилення облікової ставки як дієвого

інструменту монетарної політики та стимулюватиметься розвиток культури заощаджень серед населення.

Під час обговорення окремі члени Контактної групи висловлювали думки щодо можливої доцільності розширення лінійки ДС, зокрема – за рахунок запровадження ДС на 7 або 14 днів, що додало б банкам гнучкості в управлінні вільною ліквідністю. Натомість, представники Національного банку надали пояснення, що новий операційний дизайн спрямований, насамперед, на створення стимулів для банків більш активно злучати депозити населення на термін від 3 міс. для зниження ризиків для макрофінансової стабільності. У випадку пропозиції ДС на 7 або 14 днів такі стимули значно послабляться, тож ризики залишаться значним. Водночас конфігурація операційного дизайну ще більше ускладниться.

Також представники банків звертали увагу на те, що зміни в операційному дизайні створюють для банків більші стимули для залучення строкових депозитів населення саме на 3 місяці, ніж на більш тривалий термін. Водночас, цей ефект не заперечує того, що привабливість залучення банками коштів на депозити із строком менше 3 місяців помітно зменшиться.

Перелік учасників засідання

Голова контактної групи Гелетій Юрій	– Національний банк України
Заступник голови контактної групи Лупін Олексій	– Національний банк України
Члени контактної групи:	
Абросімов Максим	– АТ “А-БАНК”
Бровкова Алла	– АТ “Ощадбанк”
Варзар Андрій	– Акціонерний банк “Південний”
Дмитрієв Олексій	– АТ “УНІВЕРСАЛ БАНК”
Дуда Олександр	– АТ “УКРСИББАНК”
Думанський Максим	– АТ “БАНК ІНВЕСТИЦІЙ ТА ЗАОЩАДЖЕНЬ”
Дуцький Андрій	– ПАТ “БАНК ВОСТОК”
Єфремов Олексій	– ПАТ “УКРГАЗБАНК”
Клімас Олег	– АТ “Райффайзен Банк”
Коваленко Антон	– АТ КБ “ПриватБанк”
Кучерявий Сергій	– АТ КБ “КРЕДОБАНК”
Лисянський Станіслав	– АТ “БАНК АЛЬЯНС”
Озеров В’ячеслав	– АТ “КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК”
Парьоха Владислав	– АТ “ТАСКОМБАНК”
Пилипів Людмила	– АТ “ПРОКРЕДИТ БАНК”
Потапов Андрій	– АТ “ІНГ Банк Україна”
Стадник Антон	– АТ “ПУМБ”
Шаповал Ростислав	– АТ “БАНК 3/4”
Шпилевський Андрій	– АТ “ОТП БАНК”
Запрошені учасники засідання:	
Арсенюк Олександр	– Національний банк України
Єрліна Тетяна	– Національний банк України

Жак Ірина	– Національний банк України
Закренична Анна	– Національний банк України
Лепушинський Володимир	– Національний банк України
Матвієнко Марина	– Національний банк України
Ніколайчук Сергій	– Національний банк України
Селехман Микола	– Національний банк України
Семенченко Катерина	– Національний банк України